

UN REGIM AL SCHIMBULUI DE DARURI A REGIME OF GIFT EXCHANGE

Sorin Oanță-Marghitu*

Abstract

On January 23, 1978, at The History Museum of the Socialist Republic of Romania was opened an exhibition dedicated to “the occasion of comrade Nicolae Ceaușescu’s 60-th anniversary and over 45 years of uninterrupted revolutionary activity”. The gifts received by the Ceaușescu spouses in different occasions (“usual” objects or produced specially for being gifted) were arranged in reason of provenance (from the country or abroad) and grouped by counties, countries and continents. The exhibition is an important source for studying the ideological metamorphosis of the revolution in production, work and in the practice of gift exchange. The ideology of gift exchange with Ceaușescu assumed reciprocity, omitted the obligation, competition and the diplomatic protocol (in the case of the gifts from abroad), did not build any other types of relationships between the givers and the receivers, the gifts only “consecrated” the already existent relationships and feelings, but it contributes to their spreading, and the transfiguration of the participants. The reciprocity established a balance between the scientific, dialectical and historical materialism (the attribute of Nicolae Ceaușescu) and the ecstatic, sentimental experience of the relationship of others with their ruler. The materiality dialectically harmonized this balance. The gift exchange exhibited in showcases, eternal, immobile in significations, but dynamic through accumulation of new items, materialized, adjoined, overlapped, merged, produced and integrated different spaces and times. Some of the objects freeze the flow of a linear, genealogic time. Other objects, paintings, statuary groups are metaphors of the time span and endurance. Together compose a time of visionary insight into the past, an encounter with ancestors’ glances who have dreamed this mighty rooted present. The genealogy and the duration were manufactured, mobilized and crafty fitted in a time of total mobilization in the production of history. The gift exchanges “objectified”, materialized, certified, and accelerated this production. The diversity of objects and their dedications compose an impressive collection of givers who miniaturize in showcases an idealised Romania having the image of Ceaușescu. The original meanings of the “common” objects or received according the diplomatic protocol have been omitted, manipulated or reduced only to the giving-receiving moment to enrich the exotic palette of givers. The global

* Muzeograf, MNIR, Secția de Arheologie Pre și Protoistorică, Clasică, Medievală și Preventivă. sorinoanta@yahoo.com

exchange of gifts established in the Center of Universe a celebrating Romania, so scientifically miniaturized in exhibition and having as its heart Ceaușescu's face. The exchange of gifts became a total social performance only in the exhibition's transparency. The exchange ceremonial exhibited in the museum blurred the reality of the symbolic goods production, of the planned mobilization of the givers to legitimate and, also, to render the communism through objects and words. "The cult of personality" is closely related to the state of exception "who has become the rule" in modernity, even dressed in the "traditional" costume of the gift exchange.

Keywords: Communism, Ceaușescu, gift, exchange, cult of personality, The History Museum of the Socialist Republic of Romania.

De mulți ani revoluția se transformase dintr-un monopol al foștilor ilegaliști într-o mobilizare cotidiană a *întregului popor*, înscrisă în Statutul Partidului, pentru îndeplinirea scopului suprem, construirea comunismului. Această transformare era însoțită de o impresionantă producție de bunuri simbolice, multe dintre ele fiind expuse în vitrinele *Expoziției Omagiale*¹, deschisă în ziua de 23

¹ Surse pentru prezentarea *Expoziției Omagiale* (planul și descrierea expoziției, descrierea și interpretarea cadourilor, titlurile și calitățile lui Ceaușescu): Florian Georgescu, Gavrilă Sarafolean, Doina Leahu, Dana Burda, Elena Istrățescu, Nicolae Petrescu, Tatiana Bădescu, Cătălina Opaschi, Iordana Lungu și Ion Ilincioiu, *Expoziția „Dovezi ale dragostei, înaltei stime și profundeii prețurii de care se bucură președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, ale amplelor relații de prietenie și colaborare dintre poporul român și popoarele altor țări”*, în „Revista Muzeelor și Monumentelor” 15 (3), 1978, p. 3-29; Florian Georgescu, Gavrilă Sarafolean, Iordana Lungu, Cătălina Opaschi, Nicolae Petrescu, Tatiana Bădescu, Maria Trache, Elena Istrățescu și Doina Leahu, *Expoziția „Mărturii ale dragostei, prețurii și adâncii recunoștințe manifestate de întregul partid și popor față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării a 60 de ani de viață și a peste 45 de ani de activitate revoluționară”*, în „Revista Muzeelor și Monumentelor” 15 (9), 1978, p. 3-21; Florian Georgescu, Iordana Lungu, Gavrilă Sarafolean, Doina Leahu, Dana Burda, Elena Istrățescu, Nicolae Petrescu, Tatiana Bădescu, Cătălina Opaschi și Ion Ilincioiu, *Expoziția „Dovezi ale dragostei, înaltei stime și profundeii prețurii de care se bucură președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, ale amplelor relații de prietenie și colaborare dintre poporul român și popoarele altor țări”*, Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România, București, 1981; *Expoziția Omagială. Dovezi ale dragostei, înaltei stime și profundeii prețurii de care se bucură președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, ale amplelor relații de prietenie și colaborare dintre poporul român și popoarele altor țări*, Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România, București („microalbum”), f.a.; Nicolae Petrescu, *Cinstirea personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu de către oamenii muncii din județul Vaslui, ilustrată în expozițiile omagiale de la Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România*, în „Acta Moldaviae

ianuarie 1978 la Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România *cu prilejul împlinirii de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a 60 de ani de viață și peste 45 de ani de neîntreruptă activitate revoluționară*².

Un tezaur format din cadouri primite de soții Ceaușescu în diverse ocazii a fost transferat de la Gospodăria de Partid în spațiul public al expoziției, în cele 10 săli cu o suprafață de 2500 m². Vizitatorii străbăteau o geografie simbolică, în care erau cartate machete de monumente – fabrici – uzine – combinate, miniaturi de mașini, utilaje, aparate, covoare și carpete, tablouri și sculpturi, jocuri de șah, veioze și lămpi, măști africane de inițiere, taburete de șef de trib, bastoane-însemne ale puterii, statuete ale unor conducători de trib în armură, săbii decorate cu pietre prețioase, capsule cu fragmente de rocă selenară și machete ale modulelor lunare, puști și obiecte realizate din fragmente ale unor avioane americane doborâte în timpul războiului din Vietnam, panouri decorative, vase din ceramică smălțuită, servicii de băut lichior – cafea – ceai, bomboniere, fructiere, garnituri de tacâmuri din Liban, servicii de dîneu din sîdef și argint filigranat, servicii din cristal de Boemia, suporturi pentru lumânări, ceasuri și pendule, broaște țestoase împaiate, scoici și corali.

Era un loc cum nu se mai văzuse, care amesteca cu nonșalanță imagini din muzee ale tehnicii, de etnografie, istorie, artă și arheologie (fig. 1-2). Era un colaj de obiecte, texte, fotografii, grafice, instalații, unde credea că orice obiect pus în vitrină capătă aură³ se împletea cu discursul științific al clasificării și ordonării.

Meridionalis” 2, 1980, p. 11-18. În același an, pe 21 august, a fost deschisă o nouă „expoziție omagială”: Florian Georgescu, Gavrilă Sarafolean, Iordana Lungu, Cătălina Opaschi, Nicolae Petrescu, Tatiana Bădescu, Maria Trache, Elena Istrățescu și Doina Leahu, *op.cit.* Pentru a nu încărca inutil aparatul critic, am preferat să citez cu caractere italice din aceste texte oficiale. Alte referințe la *Expoziția Omagială*: Adrian Cioroianu, *Ce Ceaușescu qui hante les Roumains. Le mythe, les représentations et le culte du Dirigeant dans la Roumanie communiste*, Editura Curtea Veche, București, 2005, p. 242-243; Cornel Constantin Ilie, *Regimul comunist și muzeele de istorie din România*, Editura Dobrogea, Constanța, p. 216-221.

² Cultul lui Ceaușescu: Anneli Ute Gabanyi, *Cultul lui Ceaușescu*, Editura Polirom, Iași, 2003; Adrian Cioroianu, *op.cit.*; Alice Carmen Rodica Mocanescu, *The leader cult in communist Romania 1965-1989: constructing Ceaușescu's uniqueness in painting*, Durham theses, Durham University, 2007 (<http://etheses.dur.ac.uk/2571/>). Trăsături ale cultului personalității în Uniunea Sovietică: Graeme Gill, *The Soviet leader cult: reflections on the structure of leadership in the Soviet Union*, în „British Journal of Political Science” 10 (2), 1980, p. 167-186. Cultul lui Stalin și al altor lideri comuniști: Balázs Apor, Jan C. Behrends, Polly Jones și E.A. Rees (ed.), *The leader cult in communist dictatorships. Stalin and the Eastern Bloc*, Palgrave Macmillan Ltd., 2004.

³ Despre aură: Walter Benjamin, *Opera de artă în epoca reproductibilității sale tehnice*, Editura Tact, Cluj-Napoca, 2015; Boris Groys, *Topologia aurei și alte eseuri*, Editura Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 19-27.

Părea că obiectele erau expuse împreună cu semnificațiile lor, cu evenimentele și poveștile și gesturile ceremoniale ale actului de a dăru, împreună cu toți donatorii – delegații de partid și de stat, șefi de state și guverne, oameni politici, personalități științifice și culturale, *numeroși reprezentanți ai popoarelor lumii*, instituții centrale, *colective de oameni ai muncii* (industrie, agricultură, știință, artă), municipalități, universități și societăți științifice, organizații și asociații, licee, fabrici, CAP-uri, pionieri și Șoimi ai Patriei.

Totul devenea un codru de simboluri abil interpretate de etichetele explicative și textele din cataloage, un amestec baroc de alegorii ale obiectivelor trasate în documentele de partid⁴. Monumentalitatea industriei socialiste era miniaturizată în machetele fabricilor, uzinelor, combinatelor, iar dezvoltarea economică a patriei era ilustrată cu albume (legate în piele sau cu coperti din lemn) care prezentau aspecte din producție și cu machete care înfățișau *produse etalon* (fig. 3-7): strunguri și vagoane, Dacia 1300, locomotive Diesel și electrice, excavatoare și autocamionul *Roman*, transformatorul și convertizorul de sudură C.S. 350, grupul Diesel-Generator, ceasul electronic cu cronometru și sistem de avertizare sonoră, hidroagregatul de tip *KAPLAN-verticală*, un aragaz produs de Fabrica „1 Septembrie” din Satu Mare, prima țevă din oțel inoxidabil, *ceasul dacic*, inserții de duze pentru sape de foraj, plăcuțe așchietoare profilate, tancuri, cuptorul Siemens Martin Grill, casetofonul stereo *Romcaset*, cargouri, platforma de foraj marin *Gloria*, un tanc petrolier de 5000 tdw, vagon-cisternă, nave fluviale de pasageri, electromotorul și mașina de bobinat, motocompresorul semicapsulat, mașina de capsulat sticle, mașina de filetat, burghie, rulmenți.

Printre acești copaci încolțeau semințele revoluției tehnico-științifice: mostre și eșantioane de minereuri, oțeluri aliate și înalt aliate, negru de fum de înaltă abraziune, dextroză, cocs metalurgic, fontă, aluminiu, alumină hidratată și alumină calcinată, porțelanuri și cristaluri, sticlă și faianță. Tractoarele miniaturale (care ar putea fi folosite și ca jucării) erau note la subsol, care trimiteau spre noua revoluție agrară, iar mesajele de pace și prietenie ale României către toate popoarele lumii se citeau în cheile orașelor, în tablouri și medalii.

Peisajele pictate răspândite prin expoziție – albastrul cerului și lumina aurie, florile vesele, multicolore și verdele copacilor în primăvară, valurile mării care mângâie ritmic plaja, cumpăna fântânii și casele albite de nea, *aripile pământului* și coarnele cerbilor majestuoși care se confundă cu ramurile copacilor, ciripitul gureșelor păsări – își schimbau sensul și împrumutau pace și frumusețe vizitelor și adunărilor populare, muncii și producției, industriei și rețelilor de țevi subțiri, ingenios împletite, ale machetelor de cuptoare. Prin contrast, ascuțeau și mai mult unghiurile produselor industriale și accentuau apartenența acestora la

⁴ Legătura dintre imagini, teze politice, alegorii, idealism, utopie, baroc în (neo)realismul socialist: Magda Cârneli, *Artele plastice în România. 1945-1989*, Editura Meridiane, București, p. 22-26, 130-132, 178-180.

angrenaj. Alb-negrul lumii reflectate în fotografiile împrăștiate în realitate, autenticitate și adevăr peste visul expoziției⁵.

Iar aceste înțelesuri erau unite în ceva mai înalt de numeroasele portrete și busturi ale soților Ceaușescu (fig. 9-20), tot atâtea versiuni ale chipului, serioase sau cu surâsuri abia schițate în romantismul florilor de liliac smulse cu gesturi prezidențiale din verdele frunzelor, de imaginea conducătorilor de pe covoare și carpete, platouri și panouri și vase, împreună sau separat, încununați cu spice sau lauri, cu priviri hotărâte sau în atitudini oficiale, ceremoniale, cu tricolorul în bandulieră și sceptrul în mână, în fruntea maselor, cu umărul drept lăsat și ușor împins în față, semn al acțiunii și cuvântului mobilizator, în mijlocul copiilor care le ofereau flori, și atunci zâmbeau părintește, din tot sufletul, ca un fel de rupere temporară de problemele țării.

Toate construiau imaginea ideală a comunismului ca regim al schimbului de daruri, aproape de sensul definit de Marcel Mauss, o prestație socială totală ce presupunea reciprocitatea (*la rândul lor*)⁶. Cuvintele uneau aceste mii de obiecte într-o singură poveste, erau materialități ale sentimentelor poporului și Lumii. Exprimau *dragoste – stimă – simpatie – recunoștință – mulțumire – respect – prețuire – cinstire – devotament*, iar adjectivele⁷ ofereau solemnitate *fierbinte –*

⁵ Interpretarea din epocă a veridicului oferit de fotografiile expuse în vitrine: Anghel Pavel, *Fotografia și folosirea ei în cadrul muzeelor și expozițiilor de istorie*, în „Revista Muzeelor și Monumentelor”, 13 (2), 1976, p. 42-45.

⁶ Marcel Mauss, *Essai sur le don. Forme et raison de l'échange dans les sociétés archaïques*, în Marcel Mauss, *Sociologie et anthropologie*, Presses Universitaires de France, Paris, 1950, p. 143-279. Schimbul de daruri în Uniunea Sovietică condusă de Stalin, expoziția ca heterotopie și heterocronie, despre sălile din muzeu care reflectă „the geography of love”: Nikolai Ssorin-Chaikov, *On heterochrony: birthday gifts to Stalin, 1949*, în „Journal of the Royal Anthropological Institute” N.S. 12, 2006, p. 355-375. O privire de sinteză referitoare la schimb: James G. Carrier, *Exchange*, în Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Michael Rowlands și Patricia Spyer (ed.), *Handbook of material culture*, SAGE Publications, Londra-Thousand Oaks-New Dehli, 2006, p. 373-383; *la rândul lor*: Nicolae Petrescu, *op.cit.*, p. 14.

⁷ Despre „poezia patriotică” și puhoiul de adjective: Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism*, Editura Fundației PRO, București, 2003, p. 57-74, 69-70, 295-298. În plus, pentru calitățile lui Ceaușescu: *Proiect. Programul-directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991-1995 și orientările de perspectivă până în anii 2000-2010*, Editura Politică, București, 1989, p. 5-6; *Tezele pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea societății românești, perfecționarea conducerii economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului Partidului Comunist Român, intensificarea activității ideologice, politico-educative, ridicarea nivelului de cunoaștere științifică, de cultură, a conștiinței revoluționare, raportul de forțe și caracteristicile fundamentale ale situației internaționale*, Editura

nețărmită – profundă – nemărginită – caldă și firească – din inimă – vibrantă – aleasă – deosebită – adâncă – înaltă, și, astfel, Ceaușescu, în mijlocul aplauzelor, se naștea din spuma palmelor (fig. 9). Cuvintele îndrumau semnificația obiectului, iar materialitatea certifica adevărul cuvintelor și durabilitatea sentimentelor. Cuvintele și obiectele se amestecau într-un fel de mesaj material și se aliau într-un obiect narativ, piulițe transformate în litere și cifre și în stema Partidului (fig. 8), ca și cum cuvintele părăseau buzele deja sub formă solidă, iar toate obiectele recitau poezii omagiale.

În prima sală a expoziției, în aura științifică a documentelor, fotografiilor, cărților, hărților, tabelelor sintetice și cifrelor, erau expuse darurile oferite de Ceaușescu, adică titlurile, calitățile și acțiunile sale: *ctitorul de geniu – marele fiu al neamului – cel mai iubit fiu al poporului – întâiul comunist al țării – conducătorul vizionar al întregii națiuni pe calea progresului și bunăstării – strălucită personalitate – luptător ferm și consecvent – contribuția esențială la elaborarea documentelor congreselor – fundamentarea căilor – monumentala operă teoretică – definirea umanismului revoluționar – dezvoltarea socialismului științific, a materialismului dialectic și istoric – constanta preocupare – grija permanentă – angajarea dialogului viu cu țara și poporul – amplasarea rațională a noilor obiective economice*. Modestia casei părintești din Scornicești, citită în macheta din expoziție, dovedea apartenența conducătorului la poporul muncitor, devenea focar al hagiografiei trezirii conștiinței revoluționare, de ridicare prin luptă din sărăcia vernaculară în lumina care scaldă acum noile cartiere de blocuri, Nicolae Ceaușescu răsărind din trunchiul vânos al stejarului național (fig. 13). Prezența intimă a Secretarului General în problemele producției și ale dezvoltării economice a țării, alături de muncitorii care în topitorii făceau să țâșnească soarele, este întipărită în oțelul plăcuțelor din care i-a fost produs portretul (fig. 23), și gesturile sale la pupitrul de comandă al combinei din abataj au fost turnate în bronzul basoreliefului (fig. 14), la fel ca toți acești oameni ai muncii din vitrinele expoziției, încremeniți în statuia încordării umanismului revoluționar.

Reciprocitatea stabilea un balans între materialismul științific, dialectic și istoric (apanajul lui Nicolae Ceaușescu) și trăirea extatică, sentimentală, a relației celorlalți cu conducătorul iubit în timpul adunărilor populare, vizitelor de lucru și întâmpinărilor cu pâine și sare, în toate aceste momente devenite ceremoniale în picturi și fotografii. Materialitatea echilibra dialectic acest balans. Prin topirea realității în cadouri, extazul pare să curgă firesc prin canalul betonat de știință, iar obiectivele definite rațional sunt propulsate de trăirea revoluționară. Schimbul transfigurează participanții, *înnobilează cugetele* celor care trăiesc aceste sentimente *pecetluite în daruri oferite cu respect și adâncă prețuire*. Ceaușescu și obiectele își confereau aură, obiectele erau transfigurări ale sentimentelor, iar

Politică, București, 1989, p. 8; alte metafore (*stea de ianuarie – stejarul din Scornicești – cel mai semeț brad al țării – șoim*): Anneli Ute Gabanyi, *op.cit.*, p. 25-26.

calitățile conducătorului căpătau dimensiuni materiale, durabile, eterne, prin aceste probe, mărturii, garanții și alte întrupări ale relațiilor Ceaușescu-Lume.

Era o dorință de sacru⁸ în aceste obiecte, machete, miniaturi, tablouri, cuvinte, povești, alegorii, schimburi, timpuri, spații. Elena Ceaușescu în mijlocul fetelor pare preoteasa unui cult al florilor (fig. 16). Solemnitatea gesturilor în albul pur al cămășilor învăluie albastrul cerului, care se unește cu oceanul. Și toate au izvorât din Partidul Comunist Român, din acest principiu al materiei din care a explodat un soare cu profilul lui Ceaușescu, care acoperă treptat întregul orizont, un nor incandescent al furtunii de lumină tricoloră care învăluie oniric România împânzită de schele și furnale (fig. 11). Întâmpinat de buchete, în mijlocul adolescenților uteciști în uniforma Gărzilor Patriotice, în rochii sau costume populare, Nicolae Ceaușescu părea învăluit de aceeași tinerețe, de dorința nestăpânită a siluetelor de a se avânta din terestruul covorului de flori către măiastrul tricolor al cerului împletit din spice și viță-de-vie (fig. 15).

Gesturile de a oferi, obiectele însele, contextul performării schimbului împrumutau patina obiceiurilor străvechi (*stă de veacuri în firea poporului nostru să-și cinstească cu recunoștință pe fiii săi dragi*⁹). Și era un schimb firesc, sărbătoresc și întemeiat pe tradiție, pe *datina străbună*¹⁰, expusă și ea în vitrine: horele și cântecele costumelor populare pictate pe ulcioare sau țesute pe carpete, chimire cu motive florale și catarama metalice, curele de artizanat, ștergare, sumane și cojoace, marame și clopuri și pălării, salbe de mărgelă, fote și traiste și catrințe, macate, cuverturi, cusături pe pânză, păretare, lăzi de zestre, mileuri, fețe de masă și de pernă, covoare și carpete și scoarțe oltenești, linguri și furculițe de lemn, putineie, ceramică de Horezu, Corund, Marginea și replici miniaturale ale porților de lemn.

Și întreaga poveste este desenată în covorul oferit de *județul Sibiu* (fig. 10): Nicolae Ceaușescu vorbește la două microfoane și cuvintele par să se transforme instantaneu în furnale, roți dințate, sonde petroliere, microscopice, retorte, eprubete, modelul atomului, tractoare, cartiere de blocuri – simboluri ale industriei, agriculturii, cercetării științifice și ale ridicării nivelului de trai –, totul în

⁸ „Suprasacralizarea imanentului” în comunism: Ernest Gellner, *Condițiile libertății. Societatea civilă și rivalii ei*, Editura Polirom, Iași, 1998, p. 49-51. Aura sacră a tehnicii în Uniunea Sovietică: Walter Benjamin, *Jurnalul moscovit*, Editura Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2008, p. 44. „Ritualizarea ideologiei comuniste”: Magda Cârneci, *op.cit.*, p. 178-180. Bolșevismul ca religie: Nina Tumarkin, *Religion, Bolshevism, and the origins of the Lenin cult*, în „Russian Review” 40 (1), 1981, p. 35-46; Nicolai Berdiaev, *Originile și sensul comunismului rus*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p. 129; Capitalismul ca religie: Walter Benjamin, *Capitalism as religion*, în Walter Benjamin, *Selected writings. Volume 1. 1913-1926*, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge-Londra, 2004, p. 288-291.

⁹ Nicolae Petrescu, *op.cit.*, p. 14 (telegramă trimisă de membrii CAP Huși).

¹⁰ Nicolae Petrescu, *op.cit.*, p. 15.

sărbătoarea horei și în dănuirea infinită a coloanei lui Brâncuși, țesută pe margine printre motive populare.

Demersul muzeografic domolește torentul năvalnic de cadouri într-o salbă de lacuri calme, în care pot fi contemplate înțeleșuri limpezi. Cadourile erau clasificate și grupate în săli dedicate județelor, țărilor, continentelor, pentru a forma un arhipelag de prescurtări geografice care amestecau mitul, utopia, propaganda și fragmente de realitate, așa cum, în unele vise, fulgerele scurte ale ritualului cotidian luminează adevărul imaginilor, dorințelor, aspirațiilor. *Expoziția Omagială* este visul adevărului lui Ceaușescu, imobil în semnificații, dar dinamic prin acumulare de noi cadouri și imagini, care materializa, alătura, suprapunea, contopea, recicla, fabrica, integra diferite spații și timpuri¹¹. Aici, coasele răscoalei de la 1907, bisericile medievale, Horea, Cloșca și Crișan, Ștefan cel Mare, Tudor Vladimirescu și Nicolae Ceaușescu survolează împreună cartierele de blocuri, furnalele și barajele monumentale (fig. 20). Aici, ciobănașul doinește din fluier caprei și berbecului care pasc printre furnale și stâlpi de înaltă tensiune, iar Eminescu, Caragiale, Rebreanu, Tudor Vladimirescu, Decebal și Nicolae Ceaușescu aparțin, prin uniformizare stilistică, aceleiași familii.

Unele lucrări plastice, covoare, carpete, medalii îngheață curgerea unui timp liniar, genealogic, ca un fluviu în care portretele strămoșilor se revarsă plener în Nicolae Ceaușescu, delta încununării destinului național (fig. 18). Obiectele-cadou înscriu în istorie și lansează în această curgere neistovită a timpului zilele de naștere ale soților Ceaușescu, congresele, conferințele naționale și plenarele Partidului Comunist Român, vizitele de lucru în fabrici și uzine și în străinătate, inaugurarea complexelor agro-industriale, a stațiilor de metrou și instituțiilor culturale, mitingurile cu țărani cooperatori, îndeplinirea planului de producție, toate faptele de muncă care ofereau țării un chip nou și toate cuvântările ținute cu aceste ocazii.

Alte obiecte, tablouri, grupuri statuare sunt metafore ale timpului-durată (fig. 19-20). Strămoșii aliniați sau așezați în semicerc privesc hieratic spre Nicolae Ceaușescu, încremenit în centru sau puțin în față, la tribuna inundată de flori precum soclul monumentului, cu privirea îndreptată oblic spre viitorul pe care doar el îl întrezărea și planifica. Acumulate și teaurizate în vitrine, evenimentele istorice întrupate în obiecte se alăturau vaselor și figurinelor precolumbiene, ceramicii grecești, opaițelor oferite de primul ministru al Israelului, pieselor antice

¹¹ Michel Foucault, *On other spaces: utopias and heterotopias*, în Neil Leach (ed.), *Rethinking architecture. A reader in cultural theory*, Routledge, Londra-New York, 1997, p. 330-336. Despre spațiul și timpul expunerii cadourilor pentru Stalin: Nikolai Ssorin-Chaikov, *op.cit.*; un articol despre spațiul și timpul *Expoziției Omagiale* și persistența acestora în expoziții organizate după 1989: Sorin Oanță-Marghitu, *Spațiu și timp în expozițiile muzeului*, în *archaeology.ro*, 2016, (http://archaeology.ro/Pdf/muzeu_expo_ob/SOM_Spatiu_timp_muzeu.pdf).

și medievale din Iordania, Irak și Turcia, bustului lui Traian descoperit la Ostia și primit în urma vizitei la Vatican, tezaurului de la Pietroasa reprodus pe carpetă, machetei monumentului de la Adamclisi și copiei în miniatură a *Lupoaiței Capitoline* și construiau o dănuire angajantă. Dedicățiile montate pe cadouri înregistrează mândria jubileului: *un mileniu de existență a municipiului – semicentenarul întreprinderii – 375 de ani de la unirea țărilor române – 1750 de ani de la prima atestare – 1600 de ani de la prima menționare a meleagurilor – 150 de ani de la înființare – centenarul liceului – centenarul Asociației crescătorilor de albine*. Timpul-durată, al memoriei și dănuirii era contopit cu timpul evenimential prin actul sărbătoririi, care era și el un eveniment istoric materializat în cadouri.

Această pliere a cotidianului de muncă și gând și faptă, modelat în obiecte-cadou peste infinitatea evenimentelor istorice, conferea durată și memorie istoriei în veșnică dospire. Genealogia și durata erau confecționate și potrivite meșteșugăresc într-un timp al mobilizării totale în producția de istorie. Este un timp al privirii vizionare în trecut, al întâlnirii cu privirile strămoșilor care au visat acest prezent puternic înrădăcinat. Este un timp stabil, conștient, profetic, al unui viitor ursit, hărăzit și împlinit fericit în cele din urmă și al unui trecut eroic revărsat sărbătorește în prezentul comunist. Schimbul de daruri materializează, certifică, legitimează și accelerează acest timp al producției de istorie.

Diversitatea luxuriantă a obiectelor și dedicațiilor (care, însumate în expunere, compun o colecție impresionantă de donatori) miniaturizează în vitrine o Românie idealizată, având chipul lui Ceaușescu, în jurul căruia gravitau modulele lunare, fragmentele de roci selenare, Lenin, muncitorii în salopete albastre și cu căști de protecție, țărâncile cu secera, încălțate în opinci, pionierii, costumele populare, minereurile patriei, întreaga țară cu toată armonia împărțirii administrative, Statutul Partidului cu *structura și democrația internă*, cu *organele sale superioare* și cu toate organizațiile județene, municipale, orașenești și comunale, sondele, fabricile, hidrocentralele, tractoarele care zumzăiau ca albinele pe cernoziomul țării și toți oamenii fericiți adunați în horele străvechi (fig. 21). Semnificațiile originare ale obiectelor-cadou „obișnuite” sau primite conform protocolului diplomatic erau omise, manipulate sau reduse doar la esența momentului actului donării-primirii pentru a îmbogăți paleta exotică de locuri și donatori. *Coloana infinitului*, întâlnită la tot pasul în expoziție (sub forma miniaturilor metalice sau țesută pe carpete și covoare), întârea progresul, durata, dănuirea, eternitatea acestei geografii. Acumularea obiectelor, tezurizarea și depunerea lor în vitrine însoțite de dedicații și etichete explicative menite să impună semnificațiile oficiale materializau globalismul imaginii lui Ceaușescu. Expoziția împlinea dimensiunea mondială a staturii conducătorului, dăltuită în materia obiectelor primite, cu multiculturalismul donatorilor, așa cum fațadele apadanei de la Persepolis ilustra imensitatea imperiului prin imaginea diversității costumelor purtate de delegațiile popoarelor supuse și a darurilor pe care acestea le

aduceau pentru Marele Rege¹². Schimbul planetar de daruri fixa în centrul universului România în sărbătoare, atât de științific miniaturizată în expoziție și a cărei inimă avea chipul lui Ceaușescu. În desene și picturi, Nicolae și Elena Ceaușescu, răsăriți pe bolta cerului, luminează cu încremeniri de sfinx întreaga Românie, ce părea miniaturală. Din această perspectivă, tezaurul de cadouri reduce visul socialismului la scara vitrinei și „democratizează” în sensul propagandei privirea. Prin demersul muzeografic, oamenii simpli – reprezentați în lucrările artistice din expoziție ca mase de furnici care agitau steaguri înflorite sub privirile gigantice ale conducătorilor (fig. 17) – căpătau aceeași putere olimpică de a privi întregul pe care, la scara realului, o aveau doar Nicolae și Elena Ceaușescu¹³.

Spațiul și timpul *Expoziției Omagiale* încununau traseul ascendent al expoziției permanente a muzeului, de la parter la etajul 2, de la *cultura de prund* din paleolitic până în contemporaneitatea comunistă. Circuitul de vizitare era expresia materială a timpului genealogic, științific, care transforma trecutul în acumulare continuă a *forțelor și relațiilor de producție*, a *luptelor pentru independență și dreptate socială*, care au condus la această desăvârșire a relației dintre Ceaușescu și Lume, stabilită prin cadourile expuse. *Expoziția Omagială* era mosorul care înfășura firul istoriei petrecut din mână-n mână de secțiunile expoziției permanente. Era rezumatul duratei milenare și, totodată, scena în care trecutul se contopea cu prezentul comunist. Timpul muzeului era unul optimist, al speranței și credinței în posibilitatea planificării progresului, dar a cărui construcție avea ca fundație o ambiguitate a atitudinii față de obiecte. Pe de o parte, textele oficiale proclamau puterea obiectelor de a vorbi de la sine, de a se constitui în probe și mărturii¹⁴. Pe de altă parte, conținutul textelor, etichetelor, panourilor sau cataloagelor de expoziție sugerează nevoia de ancorare a semnificațiilor în canonul

¹² Peter Calmeyer, *Die Gefäße auf den Gabenringer-Reliefs in Persepolis*, în „Archäologische Mitteilungen aus Iran” 26, 1993, p. 147-161, pl. 43-50.

¹³ O discuție despre efectele miniaturizării: Douglass W. Bailey, *Prehistoric figurines. Representations and corporeality in the Neolithic*, Routledge, Londra-New York, 2005, p. 26-44.

¹⁴ Trăsăturile care făceau dintr-un obiect un exponat al muzeelor de istorie contemporană: „contribuie la consemnarea epocii noastre”, „atestă întreaga dezvoltare materială și spirituală a societății noastre socialiste”, „reflectă dezvoltarea economică, socială, științifică, tehnică și culturală”, „ilustrează promovarea progresului și folosirea cuceririlor științifice și tehnice contemporane” (Ion Marinescu, *Contribuția patrimoniului de istorie contemporană. Din realizările obținute de Muzeul Țării Crișurilor*, în „Revista Muzeelor și Monumentelor” 13 (2), 1976, p. 39). Patrimoniul de „istorie contemporană la zi” mai cuprindea și documente de partid și de stat, fotografii care „oglesc” activitățile „conducerii de partid și de stat”, „lucrări teoretice”, „prototipuri”, „produse cu seria 0” (tractoare, strunguri, machete), „unelte de producție” etc.: Anghel Pavel, *Puncte de vedere pentru constituirea patrimoniului muzeistic de „istorie contemporană la zi”*, în „Revista Muzeelor” 10 (5), 1973, p. 462-464.

propagandei și o anumită neîncredere izvorâtă din polisemantismul obiectelor. Într-o oarecare măsură, această ambiguitate a atitudinii muzeografice față de obiecte se răsfrângea în multe secțiuni ale expoziției permanente. Obiectele smulse din morminte și ruine, restaurate în laboratoare și aranjate în vitrine deveneau cuvinte care explicau etichetele metamorfozate în exponate și vorbeau mai mult despre prezent și despre această înșiruire obiectivă pe firul națiunii decât despre acele epoci îndepărtate.

Cadourile pentru Ceaușescu nu au nici o legătură cu cingătoarea *de purpură, mândră* dăruită de Oineus și cu pocalul *tot din aur, cu gemene toarte* al lui Bellerofon, cu acest schimb în ritualul ospetiei prin care relațiile și obiectele erau transmise urmașilor, Glaucos și Diomede care, la rândul lor, continuau povestea prin daruri¹⁵. Viețile oamenilor și legăturile se împleteau cu biografiile obiectelor, dar cadourile pentru Ceaușescu păreau fără istorie, se nășteau în vitrinele muzeului, incubatoare în care semnificațiile căpătau maturitatea dorită. Schimbul de daruri devenea prestație socială totală doar în transparența expoziției. Ceremonialul schimbului expus în muzeu estompa realitatea producției de bunuri simbolice, a mobilizării planificate a donatorilor pentru pecetluirea și, totodată, reproducerea comunismului prin obiecte și cuvinte. În tăcerea solemnă a ritualului vizitării, timpul era suspendat, iar evenimentul și durata împietreau în eternitatea muzeificării. Acumularea gigantică de cadouri înghesuia în vitrine statura planetară a Conducătorului și risca să nască ideea îngrozitoare că spațiul și timpul utopiei fuseseră deja instaurate și că nimic mai înalt nu poate urma. Similar „Centrului civic”¹⁶, ludicul și carnavalescul evocat de unele obiecte, precum și de asocierea lor stranie în sălile de expunere încadrează *Expoziția Omagială* în acel soi de postmodernism în două trepte, o parodiare a metanarațiunilor oficiale, inițiată fără intenție de autor și care trebuie dusă până la capăt de lector¹⁷.

Încadrarea stilistică a *Expoziției Omagiale* într-un context mai amplu îi conferă o anumită adâncime genealogică. Walter Benjamin descrie contexte din Uniunea Sovietică în care erau expuse statistici, desene colorate, părți de mașini, retorte, măști de gaze, busturi ale lui Lenin, tablouri, hărți¹⁸. O asociere asemănătoare (obiecte, minerale, eșantioane, miniaturi) a caracterizat și expoziția cu cadouri

¹⁵ Homer, *Iliada*, Editura Humanitas, București, 2012, p. 119-122 (traducere de Dan Slușanschi).

¹⁶ cf. Mariana Celac, *O analiză comparată a limbajului totalitar în arhitectură*, în Lucian Boia (ed.), *Miturile comunismului românesc*, Editura Nemira, București, 1998, p. 301-303.

¹⁷ De altfel, s-au făcut apropieri între postmodernism, realismul socialist și ideologia sovietică: Augustin Ioan, *Bizanț după Bizanț după Bizanț (Teme ale arhitecturii în secolul XX. Căzul românesc)*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2000, p. 54-70; Boris Groys, *Stalin – opera de artă totală. Cultura scindată din Uniunea Sovietică*, Editura Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2007, p. 86-87.

¹⁸ Walter Benjamin, *Jurnalul moscovit*, Editura Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2008, p. 39-41.

pentru Stalin din 1949¹⁹. Practica oferirii de albume fotografice cu aspecte din producție către membrii conducerii Partidului debutează timpuriu. Acestea, împreună cu obiectele dăruite cu ocazia zilei de naștere a lui Ceaușescu, sugerează faptul că ceea ce îndeobște se numește „cult al personalității” începuse deja în anii 1966-1971, prezentați în discursul istoric ca fiind o perioadă de destindere ideologică, de liberalizare. Expunerea în stilul *Expoziției Omagiale* a fost inaugurată și generalizată destul de repede după instaurarea comunismului în România, pe măsura organizării rețelei de muzee²⁰. Fără a nega legăturile cu manifestările din perioada pre-comunistă, „cultul personalității” și comunismul ca regim al schimbului de daruri sunt apropiate tradiției sovietice prin relația dialectică dintre aceste fenomene, prin ritualuri politice, iconografia puterii, mobilizarea generală a donatorilor, tipologia obiectelor, stilistica dedicațiilor și a mulțumirilor²¹. Din acest punct de vedere, este relevant faptul că, similar *Expoziției Omagiale*, obiectele-cadou care urmau să fie trimise lui Stalin, expuse în prealabil la București în 1949, erau interpretate drept dovezi de „dragoste și recunoștință”²². Particularitățile locale ale acestor practici sunt oferite de spațiul și timpurile construite în expoziție, de (neo)realismul socialist inaugurat de tezele din iulie, împreună cu tușele naționaliste și protocroniste, precum și de „medievalismul” reprezentărilor lui Ceaușescu și de caracterul dinastic al acestora²³.

Originea acestor stiluri de expunere (antichități asociate cu opere de artă, produse industriale, alimentare, mobilier, veșminte, machete, unelte, minereuri etc.) poate fi căutată în expozițiile industriale și universale din secolul al XIX-lea și din prima jumătate a secolului al XX-lea, care împloteau credința în progresul tehnologic cu discursul național²⁴. Dostoievski are o reacție timpurie atunci când

¹⁹ Nikolai Ssorin-Chaikov, *op.cit.*, p. 361.

²⁰ Un exemplu al expunerii de miniaturi, machete de utilaje și aparate în perioada anterioară deschiderii *Expoziției Omagiale*: Florian Georgescu și Paul Cernovodeanu, *Muzeul de istorie a orașului București*, București, 1960, p. 108-109.

²¹ Despre apartenența cultului lui Ceaușescu la modelul sovietic: Adrian Cioroianu *op.cit.*, p. 298. O sinteză a opiniilor referitoare la originea cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu: Alice Carmen Rodica Mocanescu, *op.cit.*, p. 4-12.

²² Alice Mocanescu, *Surviving 1956: Gheorghe Gheorghiu-Dej and the 'cult of personality' in Romania*, în Balázs Apor, Jan C. Behrends, Polly Jones și E.A. Rees (ed.), *op.cit.*, p. 248.

²³ Despre (neo)realismul socialist, M. Cârnelci, *op.cit.*; protocronism: Katherine Verdery, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, Editura Humanitas, București, 1994, p. 152-204; Alexandra Tomiță, *O istorie „glorioasă”. Dosarul protocronismului românesc*, Editura Cartea Românească, București, 2007; „medievalism”: Alice Carmen Rodica Mocanescu, *The leader cult in communist Romania 1965-1989: constructing Ceaușescu's uniqueness in painting*, Durham theses, Durham University, 2007.

²⁴ Despre participarea României la astfel de expoziții: Laurențiu Vlad, *Imagini ale identității naționale. România și expozițiile universale de la Paris, 1867-1937*, Editura Meridiane, București, 2001.

consemnează sentimentele de victorie, triumf, teamă și de „proorocire” ale apocalipsei emanate de palatul de cleștar al expoziției universale de la Londra. La el găsim și îndemnul de „a nu-l adora pe Baal, adică a nu lua ceea ce există drept propriul tău ideal”²⁵.

În concluzie, *Expoziția Omagială* este, în mare măsură, consecința unei decizii de a exhiba o practică curentă, continuă, din sfera „privată” a Partidului Comunist Român împrumutată din ceremonialul sovietic. Este un fenomen care presupune participare și simbioză între Ceaușescu și corpul social. Această relație poate fi numită schimb de daruri. Ideologia schimbului de daruri cu Ceaușescu afirmă reciprocitatea, omite obligația, competiția și protocolul diplomatic (în cazul cadourilor din străinătate), nu construiește alte tipuri de relații între donatori și receptori, darurile doar *pecetluiesc* relații și sentimente deja existente, dar contribuie la reproducerea acestora și la transfigurarea participanților. Ca orice încercare de suplinire a „deficitului metafizic” al modernității, comunismul, ca regim al schimbului de daruri, este un proiect care se prezintă ca fiind întemeiat pe rațiune dar care cere participanților o trăire extatică, o dorință arzătoare de sacru. Prin expunerea în vitrine, schimbul de daruri devine bun de patrimoniu, care trebuie gestionat și conservat (fig. 23); este încremenit precum un monument care idealizează realitatea socială, dar care are pretenția că o reflectă și, de fapt, intenția de a o produce²⁶. Așadar, „cultul personalității” este un fenomen caracteristic stării de excepție „care a devenit regula” în modernitate²⁷, chiar îmbrăcat în costumul „tradițional” al schimbului de daruri.

În perioada imediat următoare Revoluției din 1989, *Expoziția Omagială* a fost demontată, ca un act simbolic al ruperii de trecutul comunist. În diferite expoziții, vernisate mai ales cu ocazia zilei de 26 ianuarie (ziua de naștere a dictatorului), foste cadouri pentru Ceaușescu, aduse din depozitele muzeului, ilustreau „cultul personalității” așa cum trebuie înțeles în noua epocă, dominată de discursul anticomunist postcomunist: un fenomen insolit, cu origini orientale, impus agresiv elitei, care rezista eroinic prin cultură și celor mulți, preocupați doar să își asigure traiul în cotidianul comunismului falimentar. Ocazional, diferite miniaturi au fost expuse împreună cu dedicațiile pentru Ceaușescu în metanarațiuni

²⁵ F. M. Dostoievski, *Însemnări de iarnă despre impresii de vară*, în F.M. Dostoievski, *Opere 4*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1968, p. 89.

²⁶ Orientarea realismului socialist „către ceea ce nu există încă, însă trebuie creat” și către „zugrăvirea vieții în dezvoltarea ei revoluționară”: Boris Groys, *op.cit.*, p. 43-44.

²⁷ Despre mobilizarea totală în modernitate și despre starea de excepție: Peter Koslowski, *Tragedia modernității*, „Secolul 20”, nr. 10-12, 2000, p. 35-532; Walter Benjamin, *Iluminări*, Editura Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2002, p. 197; Giorgio Agamben, *Starea de excepție (Homo sacer II,1)*, Editura Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2008. Mobilizarea generală în România comunistă era stipulată chiar în statutul partidului (*Statutul Partidului Comunist Român*, Editura Politică, București, 1984, p. 93).

muzeografice despre progresul tehnologic²⁸. În opinia mea, obiectele din fosta *Expoziție Omagială* sunt în primul rând o sursă importantă pentru studiul metamorfozării ideologice a revoluției comuniste în producție, muncă și în practica schimbului de daruri²⁹. Ele sunt expresii materiale ale reprezentării de sine a comunismului. În condițiile dezindustrializării rezultate în urma politicilor neoliberales, obiectele-cadou împachetate pe rafturile depozitelor sunt martorii care încă mai pot rosti miniatural adevărul visului industrial al României socialiste, al noii revoluții agrare și al artei angajate. Obiectele din fosta *Expoziție Omagială* exprimă în continuare nevoia ideologiilor de a se întrupa material, de a transforma deșertul dintre piramide în foite de aur și de a miniaturiza până la dispariție anonimia istoriei din glodul zilei. Totodată, această colecție sugerează puterea obiectelor de a se opune harnașamentului ideologic. Biografia acestor obiecte ciudate continuă în prezent și semnificațiile lor nu ar trebui reduse doar la statutul de documente ale cultului personalității și ale comunismului, care se dorea un regim al schimbului de daruri. Ele sunt urme prin care pot fi aduse în memorie, aici, printre ruinele României dezindustrializate și în sticla și cuvintele noilor ideologii, siluetele acelor oameni, astăzi bătrâni care-și cresc nepoții așteptând banii trimiși din Spania sau Italia, alții înmormântați de ani buni, la fel ca fabricile lor. Și poate că această constelație de daruri, dincolo de intenții, devine un monument al puterii anonimilor de a-și transmite peste generații, în ciuda fanfarei și cadenței ideologiilor, gesturile simple, credințele și ritualul vieții.

Mulțumiri

Mulțumesc colegei Oana Ilie pentru permisiunea de a studia obiectele-cadouri pentru Ceaușescu din *Fondul Special* al Muzeului Național de Istorie a României și pentru generozitatea cu care mi-a oferit fotografiile acestora. Cornel Constantin Ilie și Sorin Andreescu m-au ajutat cu unele referințe bibliografice pentru care le sunt recunoscător.

²⁸ Sorin Oanță-Marghitu, *Progres*, în *archaeology.ro*, 2016 (http://archaeology.ro/Pdf/muzeu_expo_ob/SOM_Progres.pdf).

²⁹ Schimbarea de orientare a revoluției bolșevice dinspre luptă către efortul tehnic și producție: Walter Benjamin, *Jurnalul moscovit*, Editura Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2008, p. 64. În România comunistă, mitul ilegalistului și povestea „tineretii revoluționare” a lui Ceaușescu au fost integrate în acest nou sens al revoluției; despre mitul ilegalistului: Sorin Șerban, *Ilegaliștii*, în Lucian Boia (ed.), *Miturile comunismului românesc*, Editura Nemira, București, 1998, p. 133-147; o carte despre tineretea revoluționară a lui Ceaușescu: Olimpiu Matichescu, *Tineretea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Exemplul eroic al luptătorului neînfricat pentru triumful idealurilor comuniste*, Editura Scânteia Tineretului, București, 1981; reprezentări în pictură: Alice Carmen Rodica Mocanescu, *op.cit.*, p. 238-256.

Aspect din sala 3
View of the hall no 3

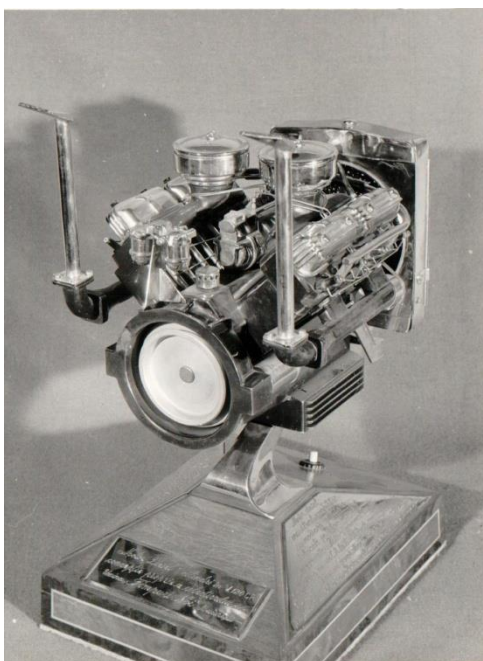
Aspect din sala 10: bustul împăratului Lucius Verus, un portret al lui Nicolae Ceaușescu și un tablou numit „Portret” primit din Italia (s 3463, 5565, 5567)

View of the hall no 10: the bust of the Roman Emperor Lucius Verus, a portrait of Nicolae Ceaușescu and another painting called “Portrait” received from Italy (s 3463, 5565, 5567)

Machetă oferită din partea Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei
(„Expoziția Omagială II”)

Model offered by the Ministry of Mines, Oil and Geology

Macheta motorului Diesel de 120 C.P. executată și oferită de colectivul de
cercetare-proiectare al Întreprinderii „Timpuri Noi”,
București („Expoziția Omagială II”)

The Model of the 120 hp Diesel engine produced and offered by the
research and design team of the „Timpuri Noi” Factory, Bucharest

Machetă de locomotivă electrică (suport de stilouri și călimară) (s 1975)
Model of an electric locomotive (pens and inkpot support) (s 1975)

„Rulmenții românești în lume”. Metal galben, rulmenți pe soclu de lemn și material plastic. Oferit de comitetul județean de partid Brașov (s 9355)
“The Romanian ball bearings in the world”. Yellow metal, ball bearings on wooden base and plastic. Offered by the Brașov County Committee of the Romanian Communist Party (s 9355)

„Ceasul solar de la Sarmizegetusa”. Proiectat de Întreprinderea de produse ceramice Jimbolia și oferit de comitetul județean de partid Timiș cu ocazia zilei de 26 ianuarie 1981 (s. 8367)

“The solar clock from Sarmizegetusa”. Designed by the Factory of Ceramic Products Jimbolia, and offered by the Timiș County Committee of the Romanian Communist Party on the occasion of Ceaușescu’s birthday on January 26, 1981 (s. 8367)

Stema și inițialele Partidului Comunist Român realizate din piulițe. Montaj oferit de Fabrica de șuruburi Târgu Secuiesc (s. 1981)

The coat of arms and initials of the Romanian Communist Party manufactured of hex nuts. Fitting offered by the Screws Factory, Târgu Secuiesc (s. 1981)

Tablou realizat de M. Popescu-Stănești, București (s. 8653)
Painting by M. Popescu-Stănești, Bucharest (s. 8653)

Covor realizat la Cîsnădie și oferit de *jud. Sibiu* (s. 2322; Florian Georgescu, Gavrilă Sarafolean, Doina Leahu, Dana Burda, Elena Istrățescu, Nicolae Petrescu, Tatiana Bădescu, Cătălina Opaschi, Iordana Lungu și Ion Ilincioiu, *op.cit.*, p. 8)

Carpet crafted at Cîsnădie and offered by the “Sibiu County” (s. 2322; Florian Georgescu, Gavrilă Sarafolean, Doina Leahu, Dana Burda, Elena Istrățescu, Nicolae Petrescu, Tatiana Bădescu, Cătălina Opaschi, Iordana Lungu and Ion Ilincioiu, *op.cit.*, p. 8)

Tablou realizat în 1974 de către Aurel C. Popescu, Câmpina. Dedicatie:
„Slăvim Partidul, Ceaușescu, România” (s. 2066)
Painting by Aurel C. Popescu in 1974, Câmpina. Dedication: “We glorify
the Party, Ceaușescu, Romania” (s. 2066)

Goblen oferit de Ecaterina Nicolau (Pitești); 26 ianuarie 1977 (s. 2366)
Gobelin offered by Ecaterina Nicolau (Pitești); January 26, 1977 (s. 2366)

Portretul lui Ceaușescu pe lemn oferit de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție; 26 ianuarie 1977 (s. 2330)

The portrait of Ceaușescu made on wood panel offered by the Ministry of the Forestry Economy and Building Materials; January 26, 1977 (s. 2330)

Nicolae Ceaușescu în abatajul minei Vulcan în timpul vizitei de lucru din septembrie 1977. Basorelief („Expoziția Omagială II”; Florian Georgescu, Gavrilă Sarafolean, Iordana Lungu, Cătălina Opaschi, Nicolae Petrescu, Tatiana Bădescu, Maria Trache, Elena Istrățescu și Doina Leahu,, op.cit., p. 12)

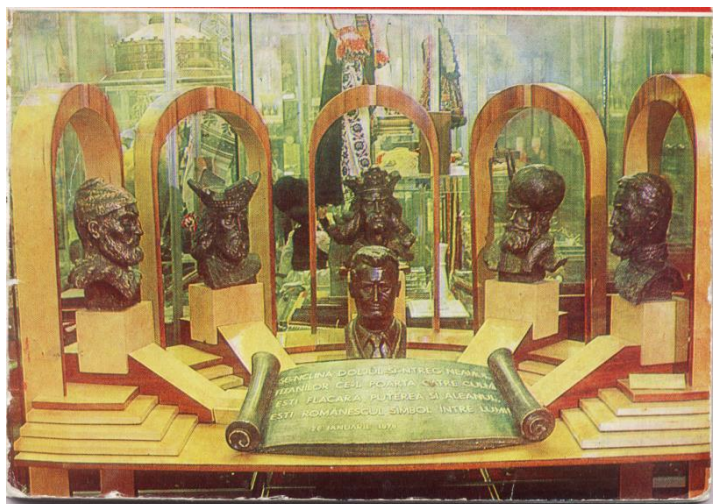
Nicolae Ceaușescu in the “Vulcan” coal mine during the working visit in September 1977. Bas-relief (Florian Georgescu, Gavrilă Sarafolean, Iordana Lungu, Cătălina Opaschi, Nicolae Petrescu, Tatiana Bădescu, Maria Trache, Elena Istrățescu and Doina Leahu, op.cit., p. 12)

Covor oferit de Uniunea Tineretului Comunist (s 5544)
Carpet offered by the Youth Communist Union (s 5544)

Sabin Bălașa, „Omagiu”. Tablou oferit de Comitetul municipal de partid
București, 6 ianuarie 1979 (s 7271)
Sabin Bălașa, „Tribute”. Painting offered by the Bucharest Municipal Party
Committee, January 6, 1979 (s 7271)

Grup statuar; busturi din ghips patinat. Autor: Ilie Berindei, Craiova. Oferit de comitetul județean de partid Dolj, în ianuarie 1978 (s 6446)

Statuary group; patinated plaster busts. Author: Ilie Berindei, Craiova. Offered by the Dolj County Committee of the Romanian Communist Party, in January 1978 (s 6446)

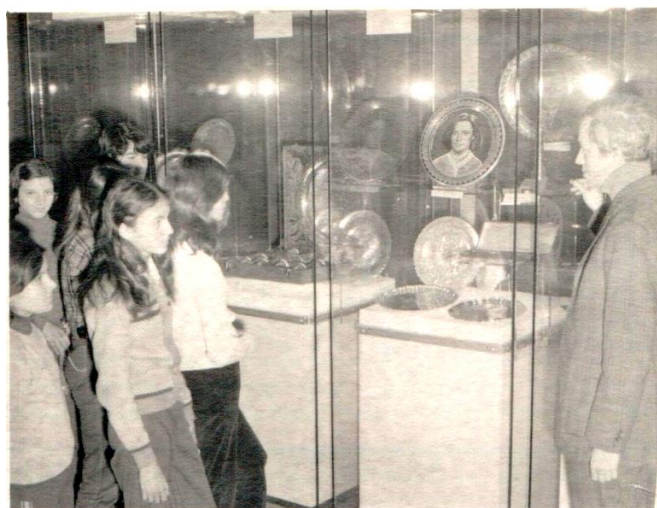
Natalia Gadonschi, „Nicolae Ceaușescu și scene din istoria poporului”.
Tablou oferit de Natalia și Nicolae Gadonschi-Țepeș în ianuarie 1978 (s 6137)

Natalia Gadonschi, „Nicolae Ceaușescu and moments of the people's history”. Painting offered by Natalia and Nicolae Gadonschi-Țepeș in January 1978 (s 6137)

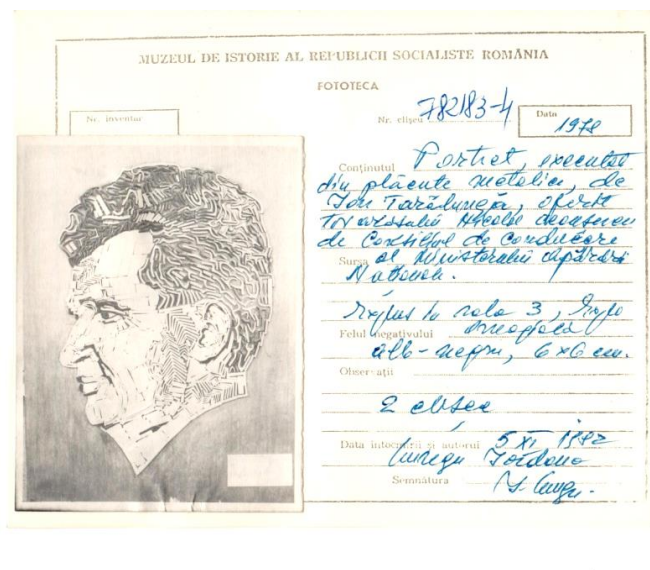
Ansamblu dotat cu un motor pentru rotire și un casetofon montat în interiorul postamentului. Oferit de comitetul județean de partid Bihor în Ianuarie 1978 (s. 6254)

Assembly fitted with a rotary motor and a tape recorder mounted inside the pedestal. Offered by the Bihor County Committee of the Romanian Communist Party in January 1978 (s. 6254)

Elevi ai Școlii Generale nr. 3 din Alexandria (jud. Teleorman) în sala 6 a Expoziției Omagiale

Students of the Primary School no 3 from Alexandria (Teleorman County) in the hall no 6 of the Exhibition

Portret din plăcuțe metalice. Fișă pentru fototeca MIRSR
Portrait of metallic small plates. Internal card for MIRSR photo depository